

**LIETUVOS BANKO
PRIEŽIŪROS TARNYBOS
FINANSINIŲ PASLAUGŲ IR RINKŲ PRIEŽIŪROS DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

SPRENDIMAS

DĖL D. Č. IR AAS „BTA BALTIC INSURANCE COMPANY“ GINČO NAGRINĖJIMO

2018 m. gegužės 24 d. Nr. 242-216

Vilnius

Lietuvos bankas gavo D. Č. (toliau – pareiškėjas) kreipimąsi, kuriuo pareiškėjas prašė išnagrinėti tarp jo ir AAS „BTA Baltic Insurance Company“, veikiančios Lietuvoje per įsteigtą filialą (toliau – draudikas), kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2017 m. spalio 10 d. įvyko eismo įvykis, kurio metu susidūrus dviem automobiliams buvo apgadintas pareiškėjui priklausantis automobilis „BMW 730“, valst. Nr. (*duomenys neskelbiami*). Pareiškėjas kreipėsi į draudiką, apdraudusį eismo įvykio kaltininko civilinę atsakomybę privalomuoju transporto priemonių civilinės atsakomybės draudimu, prašydamas išmokėti draudimo išmoką, atlyginančią automobiliui padarytą žalą.

2017 m. spalio 13 d. pareiškėjas telefonu kreipėsi į draudiką ir nurodė, kad automobilis po eismo įvykio yra važiuojantis ir kad už transporto priemonės sugadinimus pageidaus draudimo išmoką gauti pinigine išraiška. Draudikas pareiškėjui pasiūlė el. paštu pateikti transporto priemonės sugadinimų nuotraukas arba nuvykti apžiūrai į draudiko remonto partnerių servisą. Tarp šalių buvo susitarta, kad pareiškėjas el. paštu pateiks transporto priemonės sugadinimų nuotraukas, kurias įvertinęs draudikas apskaičiuos draudimo išmokos dydį. Draudiko ekspertas, gavęs apgadintos transporto priemonės dokumentus ir sugadinimų nuotraukas, įvertino transporto priemonės „BMW 730“ sugadinimus ir 2017 m. gegužės 26 d. telefonu informavo pareiškėją, kad automobilio remontas kainuos 992,23 Eur.

Pareiškėjas nesutiko su draudiko pasiūlyta draudimo išmoka ir nurodė, kad draudikas, apskaičiuodamas nuostolio dydį, neįvertino papildomų transporto priemonės sugadinimų. Draudikas pareiškėjui pakartotinai pasiūlė nuvykti apžiūrai į draudiko remonto partnerių autoservisą, tačiau pareiškėjas el. paštu pateikė papildomų automobilio sugadinimų nuotraukas. Draudiko ekspertas, gavęs papildomą informaciją, įvertino ją ir 2017 m. lapkričio 9 d. telefoninio pokalbio metu pareiškėjui pasiūlė išmokėti 1 262,02 Eur draudimo išmoką, atlyginančią 2017 m. spalio 10 d. eismo įvykio metu patirtą žalą.

Pareiškėjas, nesutikdamas su draudiko apskaičiuotomis transporto priemonės remonto išlaidomis, kreipėsi į nepriklausomą turto vertintoją E. L., prašydamas sudaryti transporto priemonės „BMW 730“ vertinimo ataskaitą. 2017 m. lapkričio 28 d. draudikui pateiktoje E. L. sudarytoje Transporto priemonės vertinimo ataskaitoje Nr. (*duomenys neskelbiami*) (toliau – Vertinimo ataskaita) nurodyta, kad automobilio remonto išlaidos yra 3 467,69 Eur (be PVM).

Draudikas, gavęs Vertinimo ataskaitą, kreipėsi į tris remonto įmones: UAB „Temis“, UAB „Dažyti verta“ ir UAB „Autovisatos servisas“, kad būtų apskaičiuota transporto priemonės „BMW 730“ sugadinimų remonto kaina. UAB „Temis“ sudarytoje automobilio „BMW 730“ remonto sąmatoje nurodyta, kad remontas kainuos 1 917,12 Eur, UAB „Dažyti verta“ sudarytoje automobilio remonto sąmatoje buvo nurodytos 1 863,55 Eur automobilio remonto išlaidos, o UAB „Autovistos servisas“ sudarytoje automobilio remonto sąmatoje nurodyta, kad automobilį galima suremontuoti už 1 850,22 Eur.

Draudikas pareiškėją raštu informavo, kad buvo priimtas sprendimas pareiškėjui prie jau išmokėtos 1 262,02 Eur draudimo išmokos, papildomai išmokėti 614,94 Eur, t. y. iš viso pareiškėjui buvo išmokėta 1 876,96 Eur draudimo išmoka, atlyginanti dėl 2017 m. spalio 10 d. įvykio padarytą žalą. Kadangi draudikui nebuvo pateikti dokumentai, patvirtinantys faktinę transporto priemonės remonto kainą, o įvardytos remonto įmonės nustatė remonto kainą pagal savo įkainius ir pateikė pasiūlymus suremontuoti transporto priemonę, draudikas draudimo išmoką apskaičiavo pagal pateiktų trijų remonto įmonių pasiūlytos kainos vidurkį. Draudikas taip pat akcentavo ir tai, kad draudimo išmokos dydis gali būti perskaičiuotas, jei, remontuojant transporto priemonę, bus pastebėta papildomų defektų.

Pareiškėjas nesutiko su draudiko apskaičiuota draudimo išmoka, todėl kreipėsi į Lietuvos banką, prašydamas rekomenduoti draudikui išmokėti draudimo išmoką, apskaičiuotą pagal Vertinimo ataskaitą, atlyginti nepriklausomo turto vertintojo samdymo bei greičio reguliavimo daviklio patikros UAB „Krasta auto“ išlaidas. Pareiškėjas nurodo, kad jis negali sutikti su draudiko priimtu sprendimu, nes yra akivaizdžiai pažeidžiama teisė į visišką nuostolių atlyginimą. Pareiškėjo teigimu, atsakyme į pretenziją draudikas pripažįsta, kad autoservisų parengtuose pasiūlymuose nurodytos dėvėtų dalių kainos, tačiau nenurodo dalių tiekėjų ir duomenų apie dalių būklę. Pareiškėjo nuomone, naudotos dalys tiekiamos autoservisams nėra geros būklės, jos paprastai turi didesnių ar mažesnių trūkumų. Naudotos dalies kaina nėra pastovi, o tiesiogiai priklauso nuo jos būklės, paklausos rinkoje ir tiekėjo kainų politikos, todėl, tik apžiūrėjus naudotą dalį, galima nuspręsti, ar ji yra tinkama naudoti transporto priemonės remontui. Pareiškėjo teigimu, Lietuvoje nėra patikimos duomenų bazės apie parduodamas naudotas dalis, nėra informacijos apie naudotos dalies kokybę, jos tinkamumą pakartotiniam naudojimui, aktyvios ir pasyvios saugos reikalavimų atitiktį bei garantiją. Pareiškėjo nuomone, draudikas pažymi, kad „Audatex“ programa yra įteisinta informacinė medžiaga, naudojama nustatant atsarginių dalių kainas, tačiau pats ja nesivadovauja remonto pasiūlymuose tvirtindamas dėvėtų dalių kainas. Transporto priemonių techninio aptarnavimo ir remonto paslaugų teikimo aprašo 9.4 papunktyje nustatyta, kad automobilio remontas turi būti atliekamas pagal gamintojo nustatytus reikalavimus. Pareiškėjo teigimu, gamintojo nustatyti remonto reikalavimai nenumato automobilių remonto naudotomis dalimis, todėl draudikas, naudotomis dalimis apskaičiuodamas nuostolio dydį, dalių kokybės riziką perkelia pareiškėjui, tuo pablogindamas pareiškėjo buvusią padėtį iki eismo įvykio.

Be to, pareiškėjas pabrėžia, kad neoriginalios dalys taip pat yra atsarginės dalys savo išore panašios į originalias, tačiau gaminamos iš antrarūšių medžiagų ir savo eksploatacinėmis savybėmis neatitinkančios gamintojo kokybės reikalavimų. Dėl šios priežasties pareiškėjas nurodo, kad vietoj keičiamų originalių apgadinto automobilio dalių, nuostolio dydį skaičiuojant neoriginaliomis dalimis, apgadintas turtas nebus atkurtas į iki eismo įvykio buvusią padėtį.

Pareiškėjas savo reikalavimą grindžia ir tuo, kad draudikas nepagrįstai atsisakė išmokėti draudimo išmoką už eismo įvykio metu sugadintą greičio reguliavimo daviklį, nors Vertinimo ataskaitoje pateikti duomenys patvirtina, kad yra nulūžusi daviklio korpuso dalis tvirtinimo vietoje. Siekdamas pagrįsti šį savo reikalavimą, pareiškėjas pateikė 2018 m. vasario 8 d. UAB „Krasta Auto“ patikrą, kurioje nurodyta, kad greičio reguliavimo daviklis yra sugadintas. Dėl šios priežasties, vadovaudamasis gamintojo remonto technologijos nuostatomis, pareiškėjas nurodo, kad įvairūs automobilių davikliai ar kita elektroninė įranga nėra remontuotina ir, esant net mažiausiems apgadinimams, draudikas privalėjo išmokėti draudimo išmoką už greičio reguliavimo daviklio keitimą.

Pareiškėjas nurodo ir tai, kad draudiko partnerių remonto pasiūlymai parengti net neapžiūrėjus, neidentifikavus sugadintos transporto priemonės. Pareiškėjo teigimu, atliekant remontą, atsiranda papildomų gedimų, kurie vėliau įtraukiami į remonto sąmatą, o tokios remonto įmonių sudarytos sąmatos neparodo tikrojo patirto nuostolio dydžio.

Atsiliepime į pareiškėjo kreipimąsi draudikas nurodė, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. birželio 23 d. nutarimu Nr. 795 patvirtintų Eismo įvykio metu padarytos

žalos nustatymo ir išmokos mokėjimo taisyklių (toliau – Taisyklės) 15 punkte nurodyta, kad draudimo išmoka gali būti apskaičiuojama pagal nukentėjusio trečiojo asmens realiai patirtas dėl eismo įvykio sugadintos transporto priemonės remonto išlaidas arba teoriniu skaičiavimų būdu. Draudiko teigimu, tuo atveju, kai nukentėjęs trečiasis asmuo automobilio neremontuoja, draudimo išmoka apskaičiuojama įvertinus būtinas automobilio remonto išlaidas be PVM. Taisyklėse nustatyta, kad būtinos automobilio remonto išlaidos apskaičiuojamos pagal vidutinius darbų ir keičiamų detalių įkainius, atitinkančius technologijos lygį, vadovaujantis rekomenduojamais laiko normatyvais.

Draudikas pabrėžė, jog Taisyklių 13 punkte nustatyta, kad draudikas turi teisę nustatyti nukentėjusio trečiojo asmens transporto priemonei padarytos žalos dydį, vadovaudamasis įmonių, turinčių teisę remontuoti sugadintą turta, pateiktais turto remonto išlaidų skaičiavimais. Draudikas teigė, kad, vadovaudamasis Taisyklių 13 punkto nuostatomis, kreipėsi į tris rinkoje veikiančias automobilių remonto įmones, kad būtų pateikti transporto priemonės „BMW 730“ remonto išlaidų skaičiavimai pagal tų remonto įmonių nustatytus darbų ir detalių įkainius. Draudiko teigimu, remiantis Taisyklių 15 punkto nuostatomis, buvo apskaičiuota 1 876,96 Eur vidutinė automobilio „BMW 730“ remonto kaina, t. y. buvo priimtas sprendimas draudimo išmoką apskaičiuoti pagal trijų remonto įmonių pasiūlytos kainos vidurkį.

Draudikas mano, kad pareiškėjo pateikta Vertinimo ataskaita realiai patirtų išlaidų nepagrindžia, todėl laikytina, jog tai, kad nuostolis turi būti apskaičiuotas būtent pagal Vertinimo ataskaitą, šiuo atveju nėra įrodyta. Draudiko teigimu, jis savo apskaičiuotą draudimo išmokos dydį grindžia oficialiai Lietuvoje veikiančių ir nemažą darbo patirtį turinčių remonto įmonių sudarytomis sąmatomis, o tai atitinka teisės aktų nuostatas, kad draudikas yra įpareigotas atlyginti būtinąsias nukentėjusio asmens išlaidas, apskaičiuotas pagal vidutinius darbų ir keičiamų detalių ir (ar) dalių įkainius.

Draudiko sprendimą nesivadovauti Vertinimo ataskaita grindžia ir tuo, kad „objektyviausias žalos dydžio įvertinimas yra galimas tik tuomet, jeigu nukentėjęs trečiasis asmuo, t. y. apgadinto automobilio savininkas, yra suinteresuotas atlikti transporto priemonės remontą, o ne gauti kompensaciją už padarytus apgadinimus pinigine išraiška. Tokiu atveju nukentėjusiam trečiajam asmeniui nepatiriant papildomų išlaidų, susijusių su žalos įvertinimu, atlyginama, su remonto paslaugas suteikiančia įmone suderinus remonto darbų sąmatą, pagal išrašytą faktinį remonto darbų atlikimą patvirtinančią PVM sąskaitą faktūrą. Būtent dėl šios priežasties draudikas gali pagrįstai teigti, kad apskaičiuotas draudimo išmokos dydis yra pakankamas nuostoliams, patirtiems dėl transporto priemonės apgadinimo, kompensuoti. O nepriklausomo vertintojo ataskaitoje nurodytas nuostolio dydis yra hipotetinis, nepagrįstas dokumentais, kurie patvirtintų, kad transporto priemonės remonto sąnaudos yra būtent tokios, kokios nurodytos pateiktoje ataskaitoje.“

Draudikas taip pat nesutinka su pareiškėjo argumentais, kad naudotos dalys nėra geros būklės, turinčios didesnių ar mažesnių trūkumų, kadangi autoservisai dalims ir atliktiems darbams suteikia garantijas, kurias numato Lietuvos Respublikos teisės aktai. Garantijos sąlygos turi būti aptariamoms prieš įforminant užsakymo paraišką, sudarant sąlygas viešai susipažinti su informacija apie teikiamas techninio aptarnavimo ir remonto paslaugas. Taigi, draudiko teigimu, keisti sugadintas dalis nekokybiškomis, akivaizdu, kad remonto įmonėms būtų neprotinga, kadangi, automobilių suremontavus nekokybiškai, remonto įmonei kiltų atsakomybė atlyginti užsakovo patirtą žalą. Draudikas nurodo, kad šiuo atveju yra protingiau ir ekonomiškiau, apskaičiuojant draudimo išmokos dydį, remtis dėvėtų dalių kainomis. Be to, draudikas nurodo, kad ir draudimo bendrovių veiklą reglamentuojantys teisės aktai nedraudžia remonto išlaidas apskaičiuoti dėvėtomis dalimis. Vis dėlto, jeigu pareiškėjas būtų pateikęs įrodymą, kad remontui buvo įsigytos naujos dalys, draudimo išmoka būtų buvusi apskaičiuota atsižvelgiant į pareiškėjo patirtas išlaidas.

Be to, draudikas nurodė ir tai, kad nesutinka atlyginti pareiškėjui nepriklausomų turto vertintojo samdymo išlaidų, o savo nesutikimą grindžia tuo, kad faktiniu automobilio remontu

pareiškėjas nebuvo suinteresuotas nuo žalos administravimo pradžios, o į nepriklausomą turto vertintoją kreipėsi neinformuodamas draudiko apie tai, kad nesutinka su draudiko apskaičiuota draudimo išmoka. Pareiškėjas nebendradarbiavo ir neieškojo konstruktyvaus sprendimo dėl žalos dydžio, o ir pats draudikas, išmokėdamas draudimo išmoką, nesivadovavo pareiškėjo pateikta Vertinimo ataskaita. Atsižvelgdamas į nurodytas faktines aplinkybes, draudikas teigia, kad pareiškėjas vengė civiliniais santykiais saistomų šalių sąžiningumo ir bendradarbiavimo principų, o sprendimą kreiptis į nepriklausomus turto vertintojus priėmė laisva valia ir neverčiamas, todėl šios išlaidos negali būti įvardijamos kaip būtinos.

Draudikas savo atsiliepime taip pat informavo Lietuvos banką apie tai, kad pareiškėjas nebuvo draudikui pateikęs prašymo dėl greičio reguliavimo daviklio patikros UAB „Krasta auto“ išlaidų ir jį pateikė tik kreipimesi į Lietuvos banką. Draudikas įvertino šį prašymą, taip pat atliko papildomą pareiškėjo transporto priemonės apžiūrą ir nustatė, kad eismo įvykio metu greičio reguliavimo matuoklis buvo sugadintas, todėl priėmė sprendimą kompensuoti 68,47 Eur už UAB „Krasta Auto“ patikrą ir 485,02 Eur už eismo įvykio metu sugadintą greičio reguliavimo matuoklį. Kitą reikalavimą draudikas laiko nepagrįstu.

Lietuvos bankas, atsižvelgdamas į minėtas aplinkybes, mano, kad draudikas patenkino dalį pareiškėjo reikalavimų ir kad ginčo dalį dėl 68,47 Eur draudimo išmokos, atlyginančios už UAB „Krasta Auto“ atliktą patikrą ir 485,02 Eur už greičio reguliavimo matuoklį, ginčo šalys išsprendė taikiai. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 26 straipsnio 1 punktu, Lietuvos bankas nutraukė pareiškėjo ir draudiko ginčo dalies dėl 68,47 Eur draudimo išmokos, atlyginančios už UAB „Krasta Auto“ atliktą greičio reguliavimo matuoklio patikrą ir 485,02 Eur draudimo išmokos, atlyginančios greičio reguliavimo matuoklio keitimo išlaidas, nagrinėjimą.

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių, patvirtintų Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23, (toliau – Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklės), 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas vertina pateiktus įrodymus ir tuo pagrindu priima sprendimą.

Atsižvelgiant į ginčo šalių paaiškinimus ir pateiktus įrodymus, darytina išvada, kad šalių ginčas kilo dėl draudimo išmokos, atlyginančios 2017 m. spalio 10 d. eismo įvykio metu transporto priemonei „BMW 730“ padarytų sugadinimų remonto išlaidas, ir reikalavimo atlyginti turto vertinimo samdymo išlaidas pagrįstumo.

Dėl draudiko nustatytos draudimo išmokos, atlyginančios dėl 2017 m. spalio 10 d. eismo įvykio transporto priemonei „BMW 730“ padarytų sugadinimų remonto išlaidas, dydžio pagrįstumo

Vertinant Lietuvos bankui ginčo šalių pateiktus įrodymus, svarbu pažymėti, kad Lietuvos Respublikos transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo įstatymo (toliau – TPVCAPDĮ) 15 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta žalos dydžio nustatymo taisyklė: turtui padarytos žalos dydį nustato atsakingas draudikas, vadovaudamasis įgaliotų asmenų ir (ar) turto vertintojų ataskaitomis ir dokumentais, įrodančiais padarytos žalos aplinkybes, faktą ir dydį. Minėta žalos dydžio nustatymo taisyklė detalizuota Taisyklių 13 punkte: nukentėjusio trečiojo asmens turtui (transporto priemonei ar kitam kilnojamajam ar nekilnojamajam turtui) padarytos žalos dydį nustato atsakingas draudikas ar biuras, vadovaudamasis atsakingo draudiko ar biuro įgaliotų asmenų (ekspertų) ir (ar) turto vertintojų ataskaitomis ar išvadomis, įmonės, kurioje remontuojamas sugadintas turtas, pateiktais šio turto remonto išlaidų skaičiavimais ir (ar) atsižvelgdamas į įmonės, kuri turi teisę remontuoti sugadintą turtą, pateiktus šio turto remonto išlaidų skaičiavimus ar remonto išlaidų pagrindimo dokumentus,

taip pat į nukentėjusio trečiojo asmens pateiktus žalos dydį įrodančius dokumentus.

Vadovaujantis Taisyklių 15 punktu, žalos dėl turto sugadinimo, kai jį remontuoti ekonomiškai tikslinga, atlyginimo dydis nustatomas pagal turėtas remonto išlaidas, būtinas atkurti sugadintą turtą ar jo detalių ir (ar) dalių rinkos vertę iki eismo įvykio. Jeigu nukentėjęs trečiasis asmuo turto neremontuoja, atlyginamos apskaičiuotos būtinos turto remonto išlaidos (be PVM) atkurti sugadintą turtą ar jo detalių ir (ar) dalių rinkos vertę iki eismo įvykio. Būtinas remonto išlaidas sudaro remonto darbų, dažymo darbų, keičiamų dalių (nuvertinant dalis dėl nusidėvėjimo) bei dažymo medžiagų vertė ir papildomos išlaidos (transportavimo, saugojimo, techninės ekspertizės ir kitos išlaidos). Būtinos remonto išlaidos apskaičiuojamos pagal vidutinius darbų ir keičiamų detalių ir (ar) dalių įkainius, atitinkančius technologijos lygį, vadovaujantis rekomenduojamais laiko normatyvais.

Atsižvelgiant į pirmiau minėtas eismo įvykio metu patirtos žalos dydžio nustatymą reglamentuojančias teisės aktų nuostatas, pažymėtina, kad turto Vertinimo ataskaita, neginčijant joje nurodytų duomenų teisingumo, yra vienas iš, bet ne vienintelis, žalos dydį padedančių nustatyti įrodymų, todėl turėtų būti vertinama atsižvelgiant į visų turimų – taigi, tiek draudiko, tiek ir pareiškėjo pateiktų – įrodymų visumą. Konstatavus minėtą aplinkybę, kartu darytina išvada, jog turto vertinimo ataskaitos buvimas savaime nesuponuoja ir prielaidos, kad ji turi didesnę įrodomąją galią nei kiti žalos administravimo byloje esantys įrodymai ir savaime jų nepaneigia, nes, kaip jau minėta, turto Vertinimo ataskaita yra viena iš įrodinėjimo priemonių, ji turi būti vertinama kartu su kitais įrodymais pagal bendrąsias įrodymų vertinimo taisykles.

Nagrinėjamu atveju pareiškėjas, remdamasis E. L. sudarytos Vertinimo ataskaitos duomenimis, prašo išmokėti draudimo išmoką, atlyginančią transporto priemonei „BMW 730“ 2017 m. spalio 10 d. eismo įvykio metu padarytų sugadinimų remonto išlaidas. Draudikas, siekdamas nuginčyti turto Vertinimo ataskaitą, vadovaujasi remonto įmonių UAB „Temis“, UAB „Dažyti verta“ ir UAB „Autovisatos servisas“ pateikta informacija apie transporto priemonės remonto išlaidas.

Kaip minėta, Vertinimo ataskaitoje nurodyta, kad transporto priemonės „BMW 730“ remonto išlaidos sudaro 3 467,69 Eur (be PVM). Remiantis draudiko atliktu rinkos tyrimu, nustatyta, kad UAB „Temis“ nurodė, jog transporto priemonę suremontuotų už 1 917,12 Eur (be PVM); UAB „Dažyti verta“ – kad automobilis būtų suremontuotas už 1 863,55 Eur (be PVM), o UAB „Autovisatos servisas“ – kad automobilio remonto išlaidos sudarytų 1 850,22 Eur (be PVM).

Vertinant pareiškėjo reikalavimą draudimo išmoką apskaičiuoti pagal Vertinimo ataskaitą, pažymėtina, kad, atsižvelgiant į transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo sutarčių kompensacinę paskirtį ir nuostolių draudimo sutartyse, prie kurių priskiriamos minėtos sutartys, įgyvendinamą Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 6.251 straipsnyje įtvirtintą visiško nuostolių atlyginimo principą, žalos atlyginimu turi būti siekiama grąžinti ją patyrusį asmenį į iki pažeidimo buvusią padėtį. Teisingas žalos atlyginimas reiškia ir tai, kad, sprendžiant ginčą dėl žalos atlyginimo, turi būti nustatytas tikrasis žalos dydis, nes, nustatčius mažesnę už tikruosius nuostolius žalos dydį, iš dalies yra neapgintos nukentėjusio asmens teisės. Kai nustatytas žalos dydis viršija tikruosius nuostolius, nukentėjęs asmuo nepagrįstai praturtėja skolininko sąskaita (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. sausio 7 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-44/2015).

Nagrinėjamu atveju draudiko pateiktos UAB „Temis“, UAB „Dažyti verta“ ir UAB „Autovisatos servisas“ sudarytos transporto priemonės „BMW 730“ remonto sąmatos patvirtina, kad automobilio atkūrimo iki būklės, buvusios prieš 2017 m. spalio 10 d. įvykį, išlaidos nesiekia turto vertintojo nustatytų transporto priemonės remonto išlaidų, ir turto vertintojo nustatytas automobilio remonto išlaidų dydis skiriasi nuo remonto įmonių atlikto automobilio remonto išlaidų skaičiavimo. Remiantis Lietuvos bankui pateiktais įrodymais, negalima teigti, kad turto vertintojas, nustatydamas automobilio „BMW 730“ remonto išlaidų dydį, vadovavosi CK 6.38 straipsnio straipsnyje įtvirtintu sutarčių vykdymo ekonomiškumo

principu ir automobilio remonto išlaidų dydį apskaičiavo, atsižvelgdamas į ekonomiškiausią, o ne į brangiausią transporto priemonės remonto variantą.

Pažymėtina, kad Lietuvos bankui nebuvo pateikta įrodymų, patvirtinančių, kad draudiko pareiškėjui nurodytos 1 876,96 Eur transporto priemonės „BMW 730“ atkūrimo išlaidos ir remonto įmonių nustatytos automobilio remonto išlaidos buvo apskaičiuotos nesivadovaujant Taisyklių 15 punkto nuostatomis. Draudiko ir remonto įmonių skaičiavimai buvo atlikti vadovaujantis Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro ir Lietuvos Respublikos finansų ministro įsakymu 2000 m. balandžio 17 d. Nr. 120 / 2000 m. balandžio 14 d. Nr. 101 patvirtintos Kelių transporto priemonių vertinimo instrukcijos 14 punktu, jame įtvirtintas transporto priemonių atkūrimo sąnaudų nustatymo principas iš esmės atitinka Taisyklių 15 punkto nuostatas dėl būtinų remonto išlaidų atlyginimo ir apskaičiavimo, taikant vidutinius remonto darbų įkainius, atitinkančius technologijos lygį. Atkreiptinas dėmesys, kad draudiko nustatytas nuostolio dydis buvo pagrįstas objektyviais įrodymais (remonto įmonių sudarytomis transporto priemonės remonto sąmatomis), patvirtinančiais, kad už draudiko apskaičiuotą draudimo išmoką pareiškėjo automobilis būtų visiškai atkurtas į iki 2017 m. spalio 10 d. eismo įvykio buvusią padėtį. Be to, pažymėtina, kad draudiko nustatytos 1 876,96 Eur transporto priemonės „BMW 730“ remonto išlaidos buvo pakoreguotos pagal remonto įmonių nustatytą automobilio remonto išlaidų vidurkį. Atsižvelgiant į CK 6.251 straipsnyje įtvirtintą visiško nuostolių atlyginimo principą ir vadovaujantis CK 6.38 straipsnio 3 dalyje nustatytu prievolių vykdymo ekonomiškiausiu būdu reikalavimu, darytina išvada, kad draudiko apskaičiuotas 1 876,96 Eur žalos dydis atitinka teisės aktuose įtvirtintas tikslios žalos nustatymo taisykles.

Pažymėtina, kad pareiškėjas kreipimesi į Lietuvos banką neginčijo pagal remonto įmonių sudarytose transporto priemonės „BMW 730“ remonto sąmatose nurodytą automobilio atkūrimo išlaidų vidurkį draudiko apskaičiuotos žalos atitikties Taisyklių 15 punkto nuostatomis ir tikslios žalos nustatymo sąlygoms (CK 6.251 straipsnis). Nagrinėjamu atveju pareiškėjas, siekdamas nuginktyti draudiko apskaičiuotą draudimo išmoką, iš esmės tik teigė, kad draudimo išmokos nustatymas pagal remonto įmonių nurodytas transporto priemonės remonto išlaidas yra nepagrįstas, tačiau nepateikė jokių įrodymų (Vertinimo ataskaita, kaip minėta, neatitinka ekonomiškumo principo), leidžiančių suabejoti remonto įmonių sudarytose automobilio remonto sąmatose nurodyta dėl 2017 m. spalio 10 d. eismo įvykio automobiliui padarytų sugadinimų remonto darbų apimtimi, sugadintų detalių remonto technologija, pobūdžiu ir kt. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad pareiškėjo teiginiai dėl remonto įmonių sudarytų automobilio remonto sąmatų pagrindu draudiko atlikto žalos dydžio nustatymo nepagrįstumo nėra patvirtinti objektyviais įrodymais.

Pareiškėjas, nesutikdamas su draudiko priimtu sprendimu, nurodo, kad gamintojo nustatyti remonto reikalavimai nenumato automobilių remonto naudotomis dalimis. Taip pat pareiškėjas teigia, kad, jei vietoj keičiamų originalių dalių bus keičiamos dėvėtos, ar neoriginalios dalys, tai automobilis nebus atkurtas į iki eismo įvykio buvusią padėtį. Vertinant Lietuvos bankui pateiktus įrodymus, pažymėtina, kad draudikas keičiamų automobilio detalių įsigijimo išlaidas nustatė pagal dėvėtų ar neoriginalių automobilio detalių kainas. Remiantis Taisyklių 15 punktu, reglamentuojančiu keičiamų dalių vertės nustatymo sąlygas, pažymėtina, kad į automobilio nuvertėjimą dėl eksploatavimo atsižvelgti būtina, nes žalos atlyginimu siekiama sugadinto turto vertę atkurti iki tos, kuri buvo prieš teisės pažeidimą. Dėl to turi būti atlyginama ne visa naujų keičiamų detalių vertė, o jos dalis, nes buvo sugadintos ne naujos detalės, o jau atitinkamai susidėvėjusios (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo senato 2000 m. birželio 16 d. nutarimu Nr. 27 patvirtinta Teismų praktikos taikant įstatymus dėl atlygintinos turtinės žalos, padarytos eismo įvykio metu, apibendrinimo apžvalga). Automobilio detalių keitimo išlaidų skaičiavimas pagal nusidėvėjusių automobilio detalių kainas atitinka transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo sutarties, kaip nuostolių draudimo sutarties (Draudimo įstatymo 91 straipsnio 4 dalis), kompensacinę paskirtį, neleidžiančią nukentėjusiam trečiajam asmeniui gauti didesnę draudimo išmoką, negu faktiškai jo patirti nuostoliai (Lietuvos

Aukščiausiojo Teismo 2014 m. balandžio 23 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-229/2014). Atsižvelgiant į draudimo sutarties, kurios pagrindu pareiškėjui buvo išmokėta draudimo išmoka, kompensacinę paskirtį ir į tai, kad automobilio detalių keitimo išlaidų skaičiavimas pagal dėvėtų detalių kainas neprieštarauja Taisyklių 15 punkte įtvirtintoms keičiamų dalių vertės nustatymo sąlygoms, nėra pagrindo draudiko taikytų keičiamų detalių atkūrimo išlaidų skaičiavimo principų laikyti nepagrįstais.

Atsižvelgiant į tai, kad Lietuvos bankui pateikti įrodymai suteikia pagrindą konstatuoti, kad draudiko sprendimas draudimo išmoką apskaičiuoti pagal remonto įmonių nustatytų automobilio remonto išlaidų vidurkį atitinka tikslios žalos dydžio nustatymo taisyklės, nėra pagrindo pareiškėjo reikalavimo draudimo išmoką apskaičiuoti pagal Vertinimo ataskaitos duomenis pripažinti pagrįstu.

Konstatuotų aplinkybių kontekste taip pat svarbu pažymėti ir tai, kad nesivadovavimas nepriklausomo turto vertintojo sudaryta Vertinimo ataskaita nereiškia, kad draudikas, pareiškėjui pateikęs įrodymus, patvirtinančius, kad už išmokėtą draudimo išmoką nebuvo galima atkurti jam priklausančios transporto priemonės į iki 2017 m. spalio 10 d. eismo įvykio buvusios būklės, neturėtų atlyginti ir pareiškėjo nuostolių, viršijančių išmokėtą draudimo išmoką.

Dėl nepriklausomo turto vertintojo samdymo išlaidų atlyginimo

Pareiškėjas taip pat reikalauja, kad draudikas atlygintų jo patirtas nepriklausomo turto vertintojo samdymo išlaidas. Lietuvos bankui pareiškėjas yra pateikęs dokumentus, patvirtinančius, kad turto vertintojui E. L. už ataskaitą yra sumokėta 100 Eur. Draudikas su šiuo reikalavimu nesutinka, motyvuodamas tuo, kad, pagal TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalį, draudikui nekyla prievolė atlyginti nepriklausomo turto vertintojo samdymo išlaidų, be to, išlaidos už turto vertinimą, kaip pasekmė, yra pernelyg nutolusios nuo neteisėtų veiksmų, kurie lėmė automobilio apgadinimą. Draudikas taip pat pažymi, kad pareiškėjas su juo nebendradarbiavo, nes neinformavęs draudiko kreipėsi į nepriklausomą turto vertintoją.

Vadovaujantis CK 6.38 straipsnyje įtvirtintais prievolių vykdymo principais, prievolės turi būti vykdomos sąžiningai, tinkamai ir nustatytais terminais pagal įstatymų ar sutarties nurodymus, o kai tokių nurodymų nėra, – vadovaujantis protingumo kriterijais. Jeigu vienai iš šalių prievolės vykdymas kartu yra ir profesinė veikla, ši šalis turi vykdyti prievolę taip pat pagal tai profesinei veiklai taikomus reikalavimus. Kiekviena šalis turi atlikti savo pareigas kuo ekonomiškiau ir vykdydama prievolę bendradarbiauti su kita šalimi (šalių pareiga kooperuotis). Pagal TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalį, nukentėjęs trečiasis asmuo turi teisę savo iniciatyva ir savo lėšomis papildomai kreiptis į ekspertus dėl padarytos žalos dydžio nustatymo. Vis dėlto, vadovaujantis minėtais prievolių vykdymo principais, Lietuvos banko nuomone, šios išlaidos turi būti atlygintos tuomet, jei jas nukentėjęs asmuo patiria įrodinėdamas žalos dydį, o draudikas, vadovaudamasis pateikta turto Vertinimo ataskaita, perskaičiuoja draudimo išmoką, taigi pripažįsta, kad iš pradžių buvo neteisingai apskaičiavęs draudimo išmoką.

Iš ginčo šalių pateiktų duomenų matyti, kad draudikas, gavęs transporto priemonės sugadinimų nuotraukas ir pareiškėjo papildomus paaiškinimus, sudarė automobilio remonto darbų sąmatą ir pareiškėjui sutikus išmokėjo 1 262,02 Eur draudimo išmoką, atlyginančią už 2017 m. spalio 10 d. eismo įvykio metu patirtą žalą. Pareiškėjas su draudiko apskaičiuota suma nesutiko ir kreipėsi į nepriklausomą turto vertintoją, prieš tai nepateikęs draudikui pretenzijos dėl galbūt neteisingai nustatyto žalos dydžio. Lietuvos bankas neturi duomenų, kad pareiškėjas, kilus ginčui dėl žalos dydžio, būtų pakankamai bendradarbiavęs su draudiku arba tiesiogiai su draudiku sprendęs nesutarimą. Kita vertus, vertinant aplinkybę, kad iš pradžių draudikas nustatė 1 262,02 Eur žalą, o gavęs nepriklausomo turto vertintojo ataskaitą pakartotinai apskaičiavo žalą ir nustatė, kad ją sudaro 1 876,96 Eur, darytina išvada, kad draudiko sprendimą perskaičiuoti žalos dydį iš esmės paskatino pareiškėjo pateikta Vertinimo ataskaita. Taigi, draudikas savo veiksmais yra pripažinęs, kad pirminė žala buvo apskaičiuota netinkamai.

Nagrinėjamo ginčo atveju nėra pagrindo daryti išvados, kad pareiškėjas laiku kreipėsi į

nepriklausomą turto vertintoją (dėl to turėjo išlaidų), todėl atitinkamai nėra pagrindo konstatuoti, kad minėtas turto vertinimas buvo būtinas ir neišvengiamas. Tačiau, nepaisant to, pareiškėjo inicijuotas turto vertinimas turėjo esminės įtakos draudiko veiksams pripažįstant pirminio skaičiavimo nepagrįstumą. Darytina išvada, kad draudikas turi atlyginti pusę (50 Eur) pareiškėjo patirtų nepriklausomo turto vertintojo E. L. samdymo išlaidų.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 2 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.2 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

1. Iš dalies patenkinti pareiškėjo D. Č. reikalavimus ir rekomenduoti AAS „BTA Baltic Insurance Company“ atlyginti pareiškėjui 50 Eur turto vertintojo E. L. samdymo išlaidas;
2. Įpareigoti draudiką per mėnesį nuo sprendimo priėmimo dienos raštu informuoti Lietuvos banką apie sprendimo rezoliucinės dalies 1-ame punkte nurodytų rekomendacijų įgyvendinimą (neįgyvendinimą). Draudikui neįvykdžius minėtų rekomendacijų, apie tai bus paskelbta Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojas ir finansų rinkos dalyvis turi teisę dėl ginčo sprendimo kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu.

Kredito ir mokėjimo paslaugų priežiūros
skyriaus viršininkė, pavaduojanti
Finansinių paslaugų ir rinkų priežiūros departamento direktorių

Renata Babkauskaitė